

Aşındırma ve Rezerve Baskı*

Recep SAYAR

Mensucat Santral T.A.Ş. EDİRNE

Baskı makinalarındaki yüksek teknolojik gelişmeler sonunda bile, bazı desenleri, desen nefasetini bozmadan direk baskı yöntemiyle sağlıklı basabilmek mümkün değildir. Bu nedenle, proses uzunlukları ve diğer zorluklarına rağmen Aşındırma ve Rezerve teknikleri, önemini korumaya devam edecektir.

DISCHARGE AND RESIST PRINTING

Despite of high technologic developments on printing machines, it is imposible to print some design accurately by direct printing methods without breaking down the original desing. Therefore, discharge and resist printing will keep their importance in spite of lenghty processes and other difficulties.

1. GİRİŞ

Aşındırma ve rezerve baskının en önemli şekli, boyanmış zeminler üzerinde beyaz ve renkli desenlerin elde edilmesidir.

Boyama ile, baskı işlemi ile elde edilemeyen derinlik, koyuluk ve zenginlikte renkler elde edilir. Bu sebeple beyaz bir bez üzerine, boyama esnasında boyanın fikse olmasını önleyen rezerve maddelerinin basılabilmemesi veya boyanmış kumaş üzerine basılan yerlerdeki rengi aşındıran maddelerin basılabilmemesi çok büyük bir avantajdır. Fakat bu usuller yalnız boyalı kumaşlarla sınırlı değildir. Basılmış pek çok desene de uygulanabilir ve desenli kumaşlar üzerinde çok çarpıcı etkiler elde edilebilir.

Daha çok aşındırma baskı için geçerli olan bir avantaj da, ince zarif motiflerin boyalı zemin üzerinde çok büyük bir netlikte aşındırılabilmesidir. Zemin, ince motifler ve noktacıkların beraber basıldığı bilinen sistemlerde, zemin rengi hemen her zaman biraz yayılır ve motifin ince detaylarını doldurur. Bu da baskının netliğini ve keskinliğini kaybetmeye hemen her zaman yeter. Viskozite ile bir yere kadar bu durum önlenirse de sonuçta zemin rengi zayıf, keleş ve yavan görünümlü olur. Bunun için, tümüyle düşünüldüğünde, koşullar el verdiği sürece aşındırma ve rezerve tekniklerini kullanarak yüksek kaliteli ve pahalı mallar üretilmelidir.

2. AŞINDIRMA VE REZERVE MADDELERİ

Aşındırma maddeleri daima kimyasal olarak etki

ederler. Rezerve maddeleri ise kimyasal veya mekanik ; çoğu zaman da heriki şekilde hareket ederler. Her iki teknikte kullanılan maddeler, genellikle yükseltgen veya indirgen maddeler, asitler, kaleviler, çeşitli tuzlar; yalnız rezerve icra kullanılanlar yağlar, vakslar, reçineler, kurşun ve baryum sulfat gibi katı maddelerdir.

3. AŞINDIRMA BASKI

Aşınabilen çeşitli boya gruplarıyla zemin boyaması yapılır. Üzerine aşındırma maddesi ihtiva eden patlarla beyaz ve renkli olarak aşındırma yapılır.

Başlıca zemin boya, reaktif ve direkt boyalardır. Ençok kullanılan baskı boya da küp ve pigment boyalardır. Pigment aşındırma için kalevi ve asit, küp aşındırma için kalevi ortamda aşınabilen boyalar seçilmiştir. Boyaların aşınabilirliği kartelalarda gösterilmiştir. Direkt boyalar kullanıldığında, zeminin akması için haslık artırıcı bir son işlem yapılmalıdır. Özellikle renkli aşındırmalarda kullanılacak zemin boya önceden renksiz aşındırılarak aşınabildiği tespit edilmelidir. Çünkü zeminde kalan az miktardaki aşınmamış boya bile açık, berrak renklerde renk sapmalarına neden olur. Beyaz aşındırmada, bazı yardımcı maddeleri kullanarak daha iyi bir aşınma temin edilebilir. Ancak bu maddeler çoğu zaman renkli aşındırmada sorun yaratırlar. Baskı öncesi yapılması gereken diğer bir işlem de zemine zayıf yükseltgen madde verilmesidir. Buharlama esnasında basılmış kısımlardaki pat nem alır. Bu nemde çözünmüş indirgen ve kalevi maddeler boyalardan daha hızlı olarak zemine sızarlar ve motifin etrafında az veya çok hare oluştururlar. Ayrıca baskı başlangıcında şablona bulaşan az miktarda pat ile baskı ve buharlatma makinalarında silindirlere yapışan artıklar istenmeyen yerlerde aşınmalara neden olur. Baskı öncesi fularlanarak beze verilen m-nitro benzen sülfonik asit sodyum tuzu (Ludigol) ve vinil sülfon grubu boyalarda buna ilave olarak verilen glikonik asit, yukarıda sayılan hatalı aşınmaları büyük ölçüde önler.

4. REZERVE BASKI

Bu metotta baskı patı, zemin boyasının fikse olmasını önleyen maddeler içerir. Başlıca iki prosese göre yürütülür.

4.1. Ön Baskı Rezerve

Önce baskı yapılır, sonra fularlanır veya baskı yapılır.

4.2. Üst Baskı Rezerve

Kumaş önce fularlanır, sonra fikse olmamış boyanın üzerine rezerve baskı uygulanır. Bu metodun aşındırmadan en önemli farkı zemin boyasının henüz fikse edilmemiş olmasıdır.

Buraya kadar aşındırma ve rezerve baskı metodları hakkında genel bilgi verildi. Bundan sonra pamuk ve rejenere selüloz üzerine küp aşındırma tekniği anlatılacaktır.

* 1-3 Mayıs 1991'de MMO Bursa Şubesi'nce Bursa'da düzenlenen Tekstil Terbiyesinde Son Gelişmeler Semineri'nde sunulmuştur.